

Pedagog (učitel, vychovatel) jako autorita a vzor; etické aspekty v práci edukátora

Pedagog, vychovatel – role založená na sociální interakci a mezilidské komunikaci
Specialista pro práci s lidmi – očekávají se určité kompetence.

Nepřipravuje vychovávané ho pro tento, ale do budoucna, aby se úspěšně socializoval. Připravuje budoucího občana, který má důležité místo ve společnosti (důležitý členek systému).

T. G. Masaryk:

Pedagog, učitel by měl mít... „...*ucelené vysokoškolské filozofické vzdělání. I když nebude filozofii učit, má filozofem být, aby byl moudrý, nezjednodušoval problémy, neuchyloval se k demagogii, měl širokou škálu fantazie a citlivě reagoval na jemné předivno utváření lidské osobnosti.*“

Očekávané předpoklady, kompetence:

1. ODBORNÉ
2. PEDAGOGICKO-PSYCHOLOGICKÉ
3. OSOBNOSTNÍ

- aktivita, tvorivost, přirozená autorita, etické zásady, estetické cítění
- životní styl, zájmy, hodnotová orientace, postoje, zájem o společenské dění, solidarita

V současnosti **nároky** na pedagoga **velmi vysoké** ve všech ohledech – souvisí s vývojem společnosti, očekávají se specifické kompetence nejen výchovné a vzdělávací, ale také *diagnostické, intervencní, preventivní, organizační, manažerské* ad.

Ovlivňující faktory:

vývoj společnosti
vývoje techniky, média
zmena životního stylu
zmeny v životním prostředí
civilizační problémy (xenofobie, rasismus...)
globalizace
vývoj ved – medicíny, psychologie ad. (dyslexie, ADD/ ADHD, poruchy chování...)

Snaha dosáhnout vyváženosti vzdělanostní, dovednostní a osobnostní, k určitým kompetencím každý pedagog dozrává.

Jedinec v roli vychovatele:

rodic
prarodic a blízký příbuzný
učitel v MŠ
učitel v ZŠ
vychovatel v ŠD
vedoucí zájmového kroužku
trenér sportovního oddílu
sbormistr
knez, duchovní ad.

? prodávac, pruvodcí, uklizecka, školník... ?

Výchova je celoživotní proces vedoucí k sebevýchově.

Styly výchovy:

AUTORITATIVNÍ

- neschopnost učitele zaujmout, překrytá vynucenou mocí nad vychovávanými
- potlačování individuality dítěte a jeho tvorivého myšlení

LIBERÁLNÍ

DEMOKRATICKÝ

- moc využívaným prostředkem
- podporuje „dobrodružství poznávání“, schopnost vést tvorivý dialog, tzn. naučit tvorive a kriticky myslet (být vzorem a znát dobře vývojová specifika)
- umožnit podílet se na spolurozhodování ? sounáležitost s vychovatelem, vých. institucí

Rozvoj:

decentralizace

participace

humanizace

individuální odpovědnost

tvorivé a kritické myšlení

sebedůvera

svoboda, solidarita, vzájemná důvera

! Problémy, jejichž řešení zanedbáme, s nimi se setkáme zítra v ještě hrozivější podobě!

Měla by být cílem vychovatele:

Poslušnost? (vynucené, dočasné respektování norem?)

Kázen? (dodržování stanovených nebo dobrovolně přijatých norem?)

Ukázněnost? (celková sociální a psychická zralost a vědomí norem)

O co by měl vychovatel usilovat ve vztahu k vychovávanému?

poznání skutečnosti na základě vlastní zkušenosti;

formativní, výchovné a produkční aktivity na úroveň informativních, vzdělávacích a reprodukčních;

trvalost na prožitky a kvalitativní (nikoli kvantitativní rozměr poznání)

rozvoj schopnosti sociální percepce a orientace v sociálních vztazích včetně své pozice ve společnosti;

optimální rozvoj individuálních možností;

kompensace osobní nedostatečnosti či handicapu;

uvědomování si vlastní identity a sebejistoty; prohlubování schopnosti autoreflexe a autokorekce;

rozvoj verbálních i nonverbálních komunikativních dovedností;

rozvoj facilitující vlastnosti vychovávaného jako nutné podmínky zdravých mezilidských vztahů;

podněcování zájmu a vztahu ke vzdělávání.

AUTORITA

Status osoby ve **vztahu** mezi dvěma nebo více osobami, který lze nabýt nebo ztratit. Vyrůstá z existence člověka, kdo chce být akceptován jako autorita musí autority také sám akceptovat.

Základní společenským rysem je **akceptace** a **respektování individuality**.

Předpokladem autority je naplnění všech předpokladů kladených na pedagoga (odborné, pedagogické-psychologické, osobnostní)

Autorita – jeden ze základních atributů každého člověka.

Zdroje autority:

Společná činnost, která spojuje lidi v určitém tématu, oboru, společné činnosti atp. (nositel – subjekt – oblast)

Typy autority:

byrokratická
osobní
charismatická

Cílem autority pedagoga není ovládnutí žáka nebo podání představ o světě podle učitele, ale pomoci vychovávanému k nalezení vlastní životní orientace a poznání světa.

? Zprostředkované vědomosti a dovednosti přes PC, ale umí počítač ocenit sebemenší úspěch? Umí pochválit? ?

Role vychovatele:

globální zřetel k žákovi i sociální skupině;
úzký až důvěrný vztah založený na oboustranné komunikaci, interakci a spolupráci
pozitivní vztah a přístup ke sverencům za všech okolností (i při výchovném neúspěchu nebo u problémového žáka);
péče o individualitu každého žáka;
permanentní stimulace a posilování aktivity, iniciativy, samostatnosti a tvorivosti.